Térségi együttműködések nemzetközi tapasztalatai

– modellek, működési feltételek és tanulságok

FARKAS ZSUZSANNA
TERÜLETFEJLESZTÉSI SZAKÉRTŐ

A valós térhasználat jelentősége – funkcionális térségek felértékelődése

- Kihívások és problémák nem állnak meg a közigazgatási határon
  - lehet ez erőforráshiány (mind humán, mint természetbeni),
  - gazdaságfejlesztési/versenyképességi kihívás
- Helyi erőforrások miként használhatók a térség javára
- Hogyan határozhatók meg költséghatékony és méretgazdaságos tevékenységek

Egy település több funkcionális térség része

A közigazgatási határ rögzített.

Funkció	Mi rajzolja ki a térséget?	Miért kell egyeztetni?
Munkába járás	Lakóhelyek és munkahelyek közötti áramlás	A közlekedésnek illeszkednie kell a műszakokhoz.
Oktatás	Iskolák elérhetősége és céges gyakorlati lehetőségek	Az iskola, a vállalkozások és a közlekedési szereplők együtt tudnak hozzáférést javítani.
Helyi élelmiszer	Beszállítók, feldolgozók, éttermek és vásárlók hálózata	Kínálatot, minőséget és értékesítést kell összehangolni.

A kapacitáshiány a kisebb városokban is megjelenik

Egy kis- vagy középváros több települést szolgálhat ki, miközben maga is szűk szakemberállománnyal működik.

Szűk kapacitás

A műszaki, szervezési vagy fejlesztési tudás gyakran csak időszakosan kell, így nehéz önállóan fenntartani.

Kisebb mozgástér

A napi működés mellett kevés kapacitás marad új megoldások tesztelésére és a változások követésére.

Helyalapú válasz

A holland Food Station megosztott feldolgozóhelye a helyi gyümölcstermelők kipróbálási költségét mérsékli.

Három modell, háromféle lehetőség

Együttműködési modell	A közös kapacitás	Választott példa
Gazdasági hálózatok, közös piacépítés és értékláncok	Beszállítói és értékesítési kapcsolatok	Skåne: helyi élelmiszer és gasztronómia Dél-Tirol, Olaszország Food Station Betuwe, Hollandia
Közszolgáltatási és önkormányzati kapacitásmegosztás	Közösen nyújtott pályaorientáció	Talent School: osztrák–magyar határtérség Francia megyei műszaki ügynökségek
Területi innováció, közösségi kezdeményezések és többszereplős kormányzás	Közvetítés, mentorálás, partnerkeresés	El Hueco: Soria és környéke BoraBeirã, Portugália 4H Entrepreneurship, Finnország

Gazdasági hálózatok, közös piacépítés és értékláncok

- a térségi gazdaság szereplői nem külön-külön próbálnak piacra jutni
- közösen szerveznek olyan funkciókat, amelyekhez önállóan nem rendelkeznének elegendő kapacitással
- Közös üzenet:
  - nem elegendő, hogy egy térségben sok vállalkozás működik; a közöttük kialakított gazdasági kapcsolatok teremtenek többletértéket

Skåne a termelői és gasztronómiai hálózatok

Közszolgáltatási és önkormányzati kapacitásmegosztás

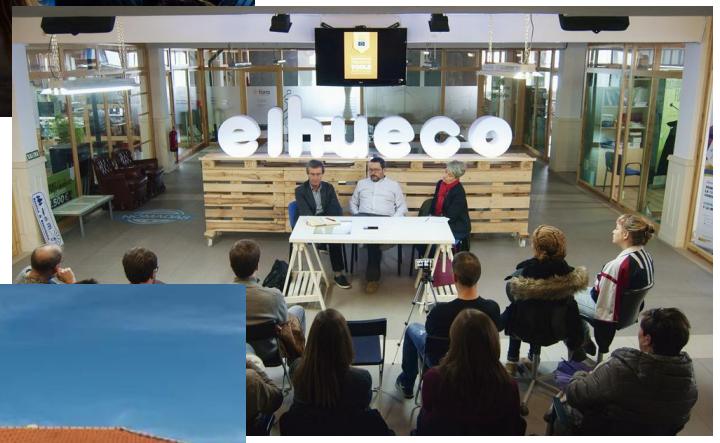
- Költséghatékonyság
- Méretgazdaságosság
- Együttműködés
- Right to stay => fiatalok helyben tartása (köznevelésben megosztott pályaorientáció)
- Közös üzenet:
  - nem kell minden településen minden szakértelmet és szolgáltatást önállóan fenntartani

Területi innováció, közösségi kezdeményezések és többszereplős kormányzás

- Közösségi igények megjelenése
  - Barnamezős területek hasznosítása
- Szektorközi együttműködések
  - Civilek, vállalkozások, önkormányzat
- Közvetítő és integráló funkció
  - kit kell kivel kapcsolatba hozni, hogy a helyi problémából ötlet, az ötletből pedig életképes vállalkozás vagy társadalmi innováció születhessen

1. **GAZDASÁGI EGYÜTTMŰKÖDÉS**:

Hogyan lehet együtt több értéket előállítani?

=> Közös piac, értékláncok, térségi márka és értékesítés

2**. KAPACITÁSMEGOSZTÁS**:

Hogyan tudunk együtt olyan feladatokat ellátni, amelyekre külön-külön nem vagyunk képesek?

=> Szakértelem, közszolgáltatások, intézményi és humán kapacitások

3. **TERÜLETI INNOVÁCIÓ ÉS KORMÁNYZÁS**:

Hogyan tudunk közösen új megoldásokat létrehozni és tartósan működtetni?

=> Civil kezdeményezések, társadalmi vállalkozások, innováció és partnerségi döntéshozatal

- A legfontosabb üzenet:

  - A térségi együttműködések jövőjét **nem** elsősorban az határozza meg, hogy milyen **szervezeti formában** működnek, hanem az, hogy **milyen hiányzó gazdasági, szolgáltatási vagy közösségi funkciót képesek közösen létrehozni**.

  - A megfelelő **együttműködési térséget** ezért **nem** feltétlenül a **közigazgatási határok**, hanem **a megoldandó feladat** és **az érintett szereplők kapcsolatai jelölik ki**.

A sikerfeltételek súlya idővel változik

A sorrend azt mutatja, mi lehet a következő lépés szűk keresztmetszete.

Szakasz	Elsőbbséget élvez	Mitől gyengül az együttműködés?
Indulás	1. Közös érdek 2. Hiteles kezdeményező	A tagok nem látják, mit nyernek vagy mit kell vállalniuk.
Közös munka	3. Bizalom, teljesített vállalások 4. Kijelölt koordináció	A megállapodások informálisak, a feladatoknak nincs felelőse.
Fennmaradás	5. Tartós működési finanszírozás	A projekt lezárásával megszűnik a fedezet vagy kiesik a kulcsszereplő.

A bizalom mindhárom szakaszban számít. A működési fedezetet már induláskor érdemes tervezni.

A gyenge pont az esetekben is látható

Az együttműködés eredményét az mutatja, hogy a partnerek a közös kapacitást ténylegesen használják-e.

Eset	A siker gyakorlati jele	A sérülékenység
Skåne	Ismétlődő rendelések és helyi beszerzés	A márka látható, de kevés a tartós üzleti kapcsolat.
Talent School	Az iskolák és cégek rendszeresen folytatják a programot	A projektzárás után nincs kijelölt szervező vagy fedezet.
El Hueco	Az ötletgazdák a mentorálás után működő kapcsolatokat visznek tovább	A közvetítés egyetlen szervezettől függ, a helyi kereslet szűk.

A működési elv átvihető, a feltételeket helyben kell kialakítani

Az átültetés próbája, hogy egy új térségben ugyanazt a problémát tudjuk-e megoldani.

Diagnózis

Hol hiányzik kapacitás, kik használják, és milyen területen?

A válasz kijelöli a partnereket.

Kipróbálás

Közös termékértékesítés, néhány céglátogatás vagy mentorálási kör.

A használatot és a hozzáférést is mérjük.

Működési megállapodás

Rögzítsük, ki koordinál, ki dönt, ki járul hozzá a költségekhez, és ki helyettesíti a kulcsszereplőt.

Összegzés, felvetések?

1. Ki és hogyan képes kezdeményezni az együttműködést?

2. Hogyan lehet tartósan működtetni a közösen létrehozott kapacitásokat?

3. Milyen külső, különösen szakpolitikai támogatás segíti az együttműködések fennmaradását?

Köszönöm a megtisztelő figylmet!

Farkas Zsuzsanna
zsuzsanna.farkas@vtm.gov.hu